

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Катерина Атанасова Щерева

за преподавателската и научноизследователската дейност

на гл. ас. д-р, Елена Кирилова Бояджиева-Делева

кандидат за академичната длъжност „доцент” в Софийски Университет „Свети

Климент Охридски“ по област на висше образование: 1. Педагогически науки 1.2. Педагогика

(Специална педагогика-Логопедия)

Конкурсът за академичната длъжност „доцент” по Специална педагогика-Логопедия за нуждите на Факултета по науки за образованието и изкуствата към Софийски Университет „Св. Кл. Охридски“ е законно обявен в ДВ, бр. 48/28.06.2022 г. В конкурса участва само един кандидат – гл. ас. д-р, Елена Кирилова Бояджиева-Делева, понастоящем преподавател в Софийски Университет „Св. Кл. Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, катедра Логопедия.

Съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” кандидатът гл. ас. д-р Елена Кирилова Бояджиева-Делева отговаря напълно на условията за допустимост като е представил пълния комплект от необходими документи по процедурата.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Елена Бояджиева-Делева е завършва магистърска степен по специалност „Логопедия” през 2006 г. в Софийски Университет „Св. Климент Охридски“ и е защитила докторска дисертация през 2015 г. Изключително добро впечатление прави фактът, че тя е силно отдадена на логопедичната теория и практика, което се доказва от многобройните курсове, обучения и проекти, в които участва, както и от тясната ѝ връзка с практикуващите логопеди и семейства на деца и възрастни с комуникативни нарушения чрез провеждането на редица семинари, уебинари и обучения.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

2.1. Преподавателската дейност на кандидата е свързана със Софийски Университет „Св. Климент Охридски“, където гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева е щатен преподавател с 13 годишен стаж, от които 9 години като асистент и 4 години като главен асистент в

специалност Логопедия към катедрата по Специална педагогика и Логопедия, а понастоящем – обособената катедра Логопедия.

Дисциплините, по които преподава, са тясно свързани с нейните научни интереси, публикации и приноси. Силно впечатление правят иновативните по своя характер курсове „Планиране и структуриране на логопедичната терапия“, „Приложение на лечебния масаж в логопедията“ и др., във връзка с които кандидатът има и редица научни публикации. Впечатляваща е и съвместната работа на кандидата със студенти и докторанти в научноизследователски и художественотворчески проекти, в студентски научни форуми и научни проекти към ФНИ както и редицата доброволчески инициативи за осигуряване на логопедична помощ.

2.2. Научната продукция на гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева е впечатляваща. Във връзка с настоящия конкурс, от периода 2018 – 2022 г., са налични 34 публикации, в това число - 3 монографии; 1 глава в съавторство от колективна монография; 2 студии и 24 статии.

От цялостната продукция могат да се диференцират няколко основни направления на научноизследователските интереси на кандидата като силно се откроява област: **„Описание, диагностика и терапия на говорните нарушения“**. В това направление гл. ас. Елена Бояджиева-Делева умело подкрепя научната информация с емпиричен материал от собствени изследвания, което придава висока стойност на нейните публикации. Тук трябва да се отбележи монографичният труд *„Диагностика на говора и нарушенията му в детска възраст“*, в който освен богатата теоретичната база по проблема се систематизират методи за скрининг и диагностика на говорните нарушения с продукт стандартизирана авторска батерия Тест за орални моторни способности (ТОМС). В допълнение в редица статии авторката представя връзките на типичното и нарушеното говорното развитие с нарушенията на хранителните механизми; прави задълбочен обзор на моделите на вербалната комуникация с акцент на диференциация на същностно различни патологии (говорна и фонологична, езикова). Тази най-продължително и детайлно анализирана и проучвана област, плод на дългодишна, задълбочена и последователна научна дейност на кандидата, включва и другите две, предхождащи по време, монографии: *“Оромоторна логопедична терапия: Теоретични аспекти и практическо приложение“* и *„Говорно, езиково и когнитивно развитие при деца с церебрална парализа“*. В тази посока могат да се отбележат и други публикации на български и английски език на гл. ас. Елена Бояджиева-Делева, които са доказателство за изследователските проучвания по темата по пътя на изграждането на цялостна теоретико-практическа концепция.

Аз лично откроявам трудовете на гл. ас. Елена Бояджиева-Делева и в **област „Езикови нарушения на развитието“**, където са отразени резултатите и разработките както от собствени изследвания така и от участието на кандидата в общоевропейско изследване, проведено като част от работата по *COST Action IS1406, Европейска изследователска мрежа*. Фактът на поставяне на спецификата на услугите за деца с езикови нарушения на развитието в България в контекста на други 34 държави е изключително важен и с висок принос. В тази област са актуални и разработките, свързани с билингвизма и мултилингвизма, които теми относително отскоро навлизат в логопедичните изследователски среди в България.

Интересите и насочеността на гл. ас. Елена Бояджиева-Делева към логопедичната практика дават основание да се обособи и още една област в изследователските ѝ търсения, а именно: **Теоретично обосноваване на логопедичната практика**. Тя отразява назрялата необходимост от насочването на вниманието в преподаването и дефинирането на директории като: планиране на логопедичната терапия; логопедични практики по ранна интервенция и превенция; логопедично консултиране.

Силно впечатление прави и присъствието на **индексирани научни публикации** (4 на брой) в чуждестранния печат, както и отразените в български и чужди библиотечни каталози - 29 статии. Налице са 38 **библиографски цитирания** на трудовете на гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева в наши и чуждестранни научни издания, от които 7 в *Web of Science*; 2 в *Scopus* и 1 в *ScienceDirect*.

2.3. Научноизследователската и практико-приложната дейност на гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева включва още членство в авторитетни творческа и професионална организация в съответната научна област, членство в групи за подкрепа и национални сдружения. Високо оценявам ръководната ѝ роля в Терапевтичната зала на ФНОИ както и участието ѝ в редица международни и национални проекти и обучения. Широко използван и високо ценен от практикуващите логопеди и студенти е сборникът ѝ *„Формуляри в помощ на логопедичната практика“*.

3. Лични впечатления

За мен е удоволствие да изразя прекрасните си лични впечатления за гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева като деен и отговорен колега, учен, преподавател и вдъхновител на новото попълнение от логопеди. В научните си и лични изяви и взаимоотношения тя винаги е демонстрирала висока професионална етика, колегиалност и последователност за издигане престижа на логопедията в национален и международен мащаб.

Заклучение

Направеният анализ и оценка на научноизследователската и преподавателската дейност на гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева ми дават основание да констатирам, че тя е изследовател и преподавател с доказани компетенции в своята научна област. Нейните постижения и публикации отговарят напълно на съвременните тенденции в науката и практиката и са с висок принос за широк кръг специалисти и студентите. Представените документи и материали съответстват напълно на изискванията на Закона за академичното развитие на РБ, на Правилника за неговото прилагане и на вътрешните правилници за развитието на академичния състав и учебната дейност на СУ „Св. Кл. Охридски“.

Това ми дава основание да подкрепя с пълна увереност кандидатурата на гл. ас. д-р Елена Бояджиева-Делева за академичната длъжност „доцент“.

08. 11.2022

Гр. София

Изготвил рецензията:

/доц. д-р Катерина Щерева/